

Overdenking bij het afscheid van de Kandelaar,

Pierre:

Hubertien, we hebben afgesproken dat we samen vandaag de preek of overdenking zouden houden. Daar ben ik blij mee! Het is tenslotte allang niet meer zo dat jij de dominee bent van de Kandelaar en ik van de Salvatorkerk. We zijn inmiddels al meer dan vijf jaar samen predikant van de wijkgemeente Arnhem-Zuid en dat is ons beiden, dacht ik, eigenlijk heel goed bevallen.

Maar ik heb niet in het groepje gezeten dat de liturgie voor deze dienst heeft samengesteld. Ik wil daarom het liefste beginnen met een paar vragen over de teksten die jullie hebben gekozen. Dat verhaal van Ruth en Naomi; ik heb dat altijd mooi gevonden en ik kan ook wel een beetje snappen waarom jullie daar zijn uitgekomen. Ruth en Naomi gaan op reis, ze gaan een nieuwe start maken, maar dat is niet uit weelde. Ze moeten wel en gelukkig gaan ze samen, maar er is ook die andere schoondochter, Orpa, die niet meegaat.

Net zoals wij ook dit kerkgebouw verlaten, hopelijk met iedereen, maar dat weten we nog niet, om in die andere kerk 'daar aan de overkant' samen verder te gaan, op hoop van zegen. We proberen er het beste van te maken, maar het feit dat het nodig is, is natuurlijk toch iets verdrietigs. De Kandelaar en de Salvatorkerk zijn allebei bloeiende grote gemeenten geweest, maar de groep is klein geworden, te klein om twee kerkgebouwen te kunnen handhaven.

En met dat in gedachten bleef mijn aandacht haken bij een uitspraak van Naomi: de Heer heeft mij verlaten. Hadden jullie ook dat gevoel, dat de Heer ons verlaten heeft, en dat het misschien wel daarom is dat we nu dit kerkgebouw moeten verlaten?

Hubertien:

Pierre, voordat ik antwoord tracht te geven op je vraag eerst de bevestiging van mijn kant dat je gelijk hebt, het samen predikant zijn in deze gemeente is goed bevallen en onze samenwerking verloopt prima. En ik durf zelfs te zeggen dat als dat niet zo was, de eenwording van onze beide gemeenten nog niet zo ver geweest was als nu. Maar nu het antwoord op je eigenlijke vraag. Ik kan natuurlijk niet voor iedereen spreken, maar ik heb niet het gevoel dat de Heer ons verlaten heeft en dat we daarom afscheid moeten nemen van dit gebouw. Dan zou je de Heer, God, de schuld geven van de leegloop van onze kerken en dat vind ik niet fair. Is het de schuld van ons als predikanten? Is het de schuld van de mensen zelf? Of moet je zeggen het heeft te maken met de tijdgeest? Mensen zijn heel druk, moeten vaak beiden werken om de hypotheek van hun huis te kunnen betalen, hebben een druk sociaal leven, sporten, vrienden. Ze maken deel uit van een heleboel verbanden en hebben de kerk daar minder hard voor nodig. Voor ouderen ligt dat een stuk lastiger, veel meer mensen om hen heen zijn weggevallen, ze kunnen niet meer aan allerlei sportieve activiteiten plaatsvinden, voor hen kan de gemeente een enorme uitkomst zijn. Ik zie dat bijvoorbeeld ook heel sterk bij mijn eigen moeder. Wellicht is het een combinatie van de tijdgeest en ons mensen en natuurlijk ook wij als predikanten zullen fouten gemaakt hebben. Waarom voelt de jeugd zich steeds minder thuis? Wat hadden we anders moeten doen? Zijn we teveel met de maatschappelijke ontwikkelingen meegegaan als kerk en daardoor minder geloofwaardig geworden? Ik weet het niet zo goed, maar God nee.

Hoe het allemaal precies zit weet ik niet, maar ik vertrouw erop dat God ons mensen niet loslaat en ook met ons meetrekt vanuit dit gebouw naar de vernieuwde Salvatorkerk. Maar, dat was natuurlijk te verwachten, hoe denk je daar zelf eigenlijk over? Heb jij het gevoel dat God ons in de steek heeft gelaten?

Pierre: Ja, ik was er al bang voor dat je de vraag zou terugkaatsen! Persoonlijk geloof ik dat God er altijd is, maar dat we niet altijd in staat zijn om dat te kunnen zien of ervaren. In de Psalmen wordt soms gezegd dat God zich verbergt, en zo kan het soms voelen in het leven, zonder dat je zou kunnen zeggen waarom. Maar laten we ook niet te snel God de schuld geven, want het is vast ook zo dat wij zelf niet altijd meer zo op zoek zijn naar God. En dan ben ik het eens met heel veel wat jij zegt over de tijdgeest en ook over het tekortschieten van ons als predikanten of van ons als kerk en als gemeenschap. Maar misschien is het ook wel arrogant om te denken dat God zich vooral in de kerk laat vinden. Mensen zoeken en ervaren God ook elders: in de natuur, in muziek of kunst, in de liefde of in het eigen hart. Een van mijn docenten in de opleiding zei wel eens: de kerk valt soms tegen en dat is jammer, maar daar staat tegenover dat de wereld soms ook enorm meevalt. Dat is dan ook weer een uitdaging aan ons als kerk om niet alleen maar met onszelf en met onze eigen mensen bezig te zijn, maar ook om ons heen te kijken, de wijk in te gaan en te ontdekken dat de Geest overal is. Zoals Naomi er ook geen idee van had dat Ruth voor haar zou kiezen, en voor haar God. Maar laten we de vraag ook nog eens omkeren: is de Kandelaar voor jou een plek geweest waar je ook iets van God hebt kunnen vinden?

Hubertien:

Nee en ja Pierre, God ontmoet ik niet zomaar in een leeg gebouw. In mijn eentje voel ik me, in welke kerk dan ook, toch wat unheimisch, het gebouw begint pas te leven als er andere mensen zijn. De Kandelaar verdient als gebouw wellicht geen schoonheidsprijs, alhoewel ik nog wel veel lelijker kerkgebouwen heb gezien, maar ze is me wel heel dierbaar geworden. Ik heb hier zo ontzettend veel voetstappen staan en zoveel uren doorgebracht. Maar wil ik God ontmoeten dan heb ik daar mensen bij nodig, samen met andere mensen heb ik God hier wel degelijk ervaren bij vieringen, bij een pastoraal gesprek. Vooral in de gemeenschap van mensen rondom de Kandelaar, maar evenzeer in mensen rondom de Salvatorkerk heb ik God ervaren. Alleen al de liefdevolle aandacht, kaartjes, mailtjes bij het overlijden van mijn vader, alweer 3 jaar geleden... Zo veel mensen van beide bloedgroepen lieten toen wat van zich horen. Alleen al de opmerking van een gemeentelid, 'jij bent er altijd voor ons, nu zijn wij er voor jou' heeft me heel goed gedaan. In al die betrokkenheid heb ik zeker God ervaren. Als ik, al dan niet alleen, in de natuur ben, of een regenboog zie voel ik Gods aanwezigheid soms ook. Ervaar jij God vooral in natuur of in de ontmoeting met mensen, in het samen met mensen vieren?

Pierre: Ieder mens zit anders elkaar, ook als het gaat om geloofsbeleving. Persoonlijk kan ik God sterk beleven in de natuur, in muziek, in de liturgie, in het lezen of zingen van de Psalmen; maar zeker ook in de ontmoeting met mensen. Vooral als er iets gebeurt in die ontmoeting, als mensen door een gesprek of een gebaar iets van troost ervaren, van bemoediging; even boven zichzelf worden uitgetild. Precies eigenlijk wat jij ook vertelt. Als het daarover gaat moet ik vaak denken aan Jacqueline van der Waals, die schreef dat ze soms Gods glimlach over haar kon ervaren.

Dat meen ik soms te herkennen, Gods glimlach over mij of over een ander. Misschien heeft Naomi dat ook wel zo gevoeld toen Ruth dat tegen haar zei: jouw volk is mijn volk, jouw God is mijn God, wij horen bij elkaar! En ik hoop dat we dat vandaag en volgende week ook als gemeente tegen elkaar kunnen zeggen: Salvatorvolk is Kandelaarvolk, Kandelaarvolk is Salvatorvolk. Ook al verschillen we van elkaar als personen, in onze geschiedenis, in onze geloofsbeleving en in wat we hopen en verwachten van de kerkelijke gemeente; dat we elkaar aanvaarden als broeders en zusters, als kinderen van die éne God, die zich telkens weer anders, telkens weer nieuw laat ontmoeten. Dat zou ook mijn wens zijn voor jou en voor onze gemeente. En wat is jouw wens?

Hubertien:

Bij het formuleren van mijn wens moest ik aan Abraham denken. Ik vind dat zo bijzonder, Abraham hoort een stem, verlaat je land, je familie, je naaste verwanten en ga naar het land dat ik je zal wijzen. En hij gaat. Wat een vertrouwen, moed en lef. Hij gaat een onzekere toekomst tegemoet, maar hij gaat zonder te mopperen, althans dat vertelt het Bijbelverhaal ons niet. Ook wij gaan als gemeente op pad, weg van hier, maar het doel van onze reis is in tegenstelling tot Abraham bekend. Soms mopperen wij, we hebben het er moeilijk mee en dat mag ook....Het is ook nogal wat. Ik wens ons, als gemeente, nu we op weg gaan van hier, vertrouwen toe, moed en lef. De God die Abraham riep en hem beloofde nabij te zijn gaat ook met ons mee. Hij laat ons niet los, nu niet en nooit niet.

Pierre:

Amen!